

i) konečně vzdal-li se dotyčný pensista dočasně požitku vojenského výslužného a podržel důstojnost vojenskou po dobu tohoto odřeknutí.

Změna nastala ve příčině osob přesazených resp. vystoupivších z aktivity vojska řádného do zeměbrany a naopak (zák. ze dne 29. června 1896 č. 108 ř. z.).

Vystěhování.

Čl. IV. zákl. z. st. ze dne 21. prosince 1867 č. 142 ř. z. jest zaručena všem občanům státním volnost stěhování uvnitř říše; možnost vystěhovati se z obvodu státního obmezena jest jediné brannou povinností. Tím byl patent o stěhování ze dne 24. března 1832 č. 2557 sb. z. s. v zásadě zrušen, jelikož tento žádal k vystěhování se úředního povolení, kdežto nyní právo vystěhovati se takovým dovolením již podmíněno není. Rovněž obmezení tohoto práva brannou povinností toho nevyžaduje, aby zmíněný patent v platnosti byl zachován, jelikož k tomuto cíli úplně dostačují zvláštní zákony o splnění branné povinnosti (st. z. z. o všeobecných právech státních občanů č. 142 ř. z. čl. IV., »Z. f. V.« r. 1868, č. 12, str. 45). Proti branným povinníkům, kteří se bez dovolení vystěhovali, nebudiž na dále vydáván nález vystěhovalecký, jelikož je stihnou toliko trestní účinky v branném zákoně vytčené (výn. min. ze 3. června 1868 č. 7201). Totéž platí o trestních ustanoveních na nedovolené vzdálení se (výn. min. zevn. zál. ze dne 30. července 1873 č. 10.388). Patent o vystěhování ze dne 24. března 1832 v mnohém ohledu nesrovnává se tudíž se zásadou státních zákl. zák., že volnost vystěhovati se z obvodu státního obmezena jest toliko povinností brannou a jeví se proto potřeba, aby zákonem bylo ustanoveno, za jakých podmínek se státní občanství rakouské nabývá, vykonává a pozbývá. (Čl. 1 cit. st. z. z.). Pokud však zákon takový nebyl vydán, nesluší o tom pochybovati, že státním občanům za to žádajícím, byť i mohli volně z říše se vystěhovati, příslušná zemská vláda má vydati potvrzení o propuštění jich ze svazku státního, nebo dokonce udělení povolení k vystěhování, jelikož v tom nelze spatřovati obmezení zaručené volnosti vystěhování se a potvrzení resp. povolení takové pro vystěhovance může míti v zemi, kam se míní stěhovati, značný význam (roz. min. vn. ze dne 19. března 1868 č. 1088, »Z. f. V.« r. 1868, č. 20, str. 78). Potvrzení, že vystěhování není v cestě žádná překážka, vydává v místech, jež mají vlastní statut, zemská vláda, jinde pak ve jménu zemské vlády politický úřad první stolice (výn. min. vn. ze dne 5. září 1868 č. 4131). Na norm. výn. ze dne 3. června 1868 č. 7201, »že osoby mužského pohlaví, jež nejsou stíženy brannou povinností, a osoby ženské k vystěhování nepotřebují vůbec žádného povolení a že civilní osoby brannou povinností stížené, jež se vystěhovaly bez dovolení, nemají stihnouti právní následky patentu o stěhování ze dne 24. března 1832, nýbrž účinky branného zákona« odvolává se též min. roz. ze dne 20. června 1874 č. 6818. Výnosem min. pro zemskou obranu a veřejnou bezpečnost ze dne 7. července 1868 č. 1723 bylo prohlášeno, že, vzhledem k tomu, že vystěhování jest obmezeno toliko brannou povinností, rakouští občané státní, kteří nepodléhají branné povinnosti, k vystěhování z říše vůbec povolení nepotřebují a že osobám brannou povinností stíženým povolení k vystěhování uděluje ministerstvo pro zemskou obranu a veřejnou bezpečnost. Příslušnost ministerstva vnitra nastává toliko v těch případech, když osoba branné povinnosti nepodléhající žádala za udělení konsensu k vystěho-

vání, ačkoli konsensu takového nemá zapotřebí, a nižší úřady potvrzení, že z rakouského státního svazku vystupuje, mu odepřely vydání. Vým. min. vn. ze dne 17. července 1870 č. 3086 bylo konstatováno, že se vyskytly případy, že nezletilci, prve než dosáhli věku, v němž mají branné povinnosti zadost učiniti, se souhlasem svých rodičů prohlásili, že z rakouského svazku státního chtějí vystoupiti, avšak přes to v původním svém bydlišti v Rakousku setrvali a rovněž jiného státního občanství nenabyli. Takováto prohlášení, i když byla úřadem přijata, sama o sobě nestačí, aby již dotyčné osoby se mohly pokládati za vystěhovalce a sprostěny byly konání branné povinnosti v Rakousku. Prohlášení toto lze pokládati teprve tenkrát za učiněné a nabývá též vystoupení ze státního svazku teprve tím působností, když dotyčná osoba se skutečně vystěhovala, při čemž se pokazuje k § 1 pat. ze dne 24. března 1832, dle něhož za vystěhovalce pokládá se ten poddaný Jeho Veličenstva, který z císařských států se odebral do státu cizího s úmyslem zpět se nevracet. Zůstano-li tudíž dotyčné osoby v Rakousku a nepodají též průkazu o tom, že nabyli jiného státního občanství, nelze zajisté o tom mluvit, že vystěhování skutečně nastalo. Za těchto okolností nenastává pak též osvobození od konání povinnosti branné v Rakousku. Při tom jest nerozhodno, zdali dotyčným osobám bylo dáno vyřízení toho obsahu, že z rakouského státního svazku vystupují, jelikož toto prohlášení má na zřeteli toliko skutečné vystěhovalce. Jinak by tímto způsobem bylo umožněno vyhnouti se konání branné povinnosti, nehledíc ani k tomu, že by zajisté značné obtíže způsobovala i ta okolnost, že nezletilé osoby pod zvláštní ochranou dle občanského zákona stojící měly by se za uvedených okolností pokládati za vystěhovalé.

Jelikož v konkrétních případech vyskytly se různé pochybnosti v příčině povolení k vystěhování, vytklo min. zemské obrany vým. ze dne 22. července 1871 č. 8088/2340 a vým. ze dne 1. listopadu 1882 č. 1465 v tom ohledu tyto zásady:

Pochybnosti týkající se povolení k vystěhování lze shrnouti v následující tři otázky:

1. Kdo má zapotřebí zvláštního povolení k vystěhování?
2. Který úřad jest příslušný k udělení tohoto povolení? a
3. Jak sluší se žádostmi za povolení k vystěhování naložiti?

K č. 1. Dle státního zák. zákona jest volnost vystěhovati se z říše omezena toliko brannou povinností; dle toho mají zapotřebí zvláštního povolení k vystěhování se, resp. propuštění z rakouského svazku státního všichni rakouští občané státní, kteří

a) jsou ve svazku řadového vojska, náhradní zálohy nebo zeměbrany, nebo kteří

b) ke konání branné povinnosti, t. j. ke konání vlastní služby vojenské nebo k jinakým službám k účelům vojenským mohou býti povoláni.

Ke konání branné povinnosti mohou býti povoláni všichni rakouští státní občané, kteří jsou ve věku ke službě vojenské povinném. Věk povinný ke službě vojenské sahá od 1. ledna onoho roku, ve kterém státní občan dosáhne 21. roku věku svého až do dokonaného 32. roku svého, nebo jestliže nevyhověli řádně odvodní povinnosti, až do dokonaného 36. roku svého.

Povolení ku vystěhování tudíž vůbec nepotřebují děti, kteréž se stěhují z říše se svými rodiči nebo jedním z nich, pokud nedosáhly 14. roku svého věku. Mezi 14. a 16. (incl.) rokem může za týchž okolností povolení býti uděleno toliko těm, kdo jsou patrně k vojenské službě nezpůsobilí, nebo k výdělku úplně neschopní a těm, jichž podpory rodiče k nutné výživě nezbytně potřebují. — Po uplynutí 16. roku avšak před dosažením věku odvodem povinného, pak těm, kdo odvodní povinnosti nevyhověli, smí politická zemská vláda toto povolení jen tenkrát udělit, když jsou k vojenské službě úplně nezpůsobilí a když zároveň ze seznamů odvodem povinných jsou vymazáni.

Dle branného zákona ze dne 11. dubna 1889 č. 41 ř. z. uděluje příslušníkům řadového vojska a válečného loďstva po skončené služební povinnosti propuštění za účelem vystěhování říšský ministr války, těm pak, kdož nejsou ještě odvodem povinni, ministr zemské obrany. Osobám k činné službě povinným a těm, kdož nejsou ještě odvodem povinni nebo kdož povinnosti této posud nedostáli, smí toto povolení uděleno býti jen tenkrát, když rodiče nebo jeden z nich na živu posud jsoucí zároveň s nimi z říše se stěhují. Vystěhování jest vykonáno, jestliže vystěhovalci skutečně s úmyslem trvale v budoucím sídle svém se usaditi do roka z říše se vystěhovali; nestalo-li se tak, musí zbytek služební doby býti dostatečně nahrazen. Během mobilisace nebo války nesmí vůbec nikdo býti propuštěn.

K č. 2. Ministerstvo zemské obrany vydalo v souhlase s ministerstvem vnitra o řízení týkajícím se propuštění ze stavu zemské obrany za účelem vystěhování tyto předpisy:

a) Žádost příslušníka zeměbrany za propuštění ze stavu zemské obrany za účelem vystěhování budiž podána u příslušného politického úřadu okresního.

b) Politický úřad má vhodným způsobem vyšetřiti rodinné poměry žadatelovy a ostatní rozhodné okolnosti, načež má žádost s připojením vlastního dobrozdání postoupiti zeměbraneckému úřadu evidenčnímu, kterýž spisy prostřednictvím představeného zeměbraneckého velitelství předloží ministerstvu zemské obrany k rozhodnutí.

c) Průkazu o tom, že se zároveň i oba rodiče nebo jeden z nich na živě jsoucí z říše stěhují, u zeměbranců třeba není.

d) Propuštění ze svazku zemské obrany udělené za účelem vystěhování budiž zeměbraneckým úřadem evidenčním sděleno příslušnému politickému úřadu okresnímu, kterýž, jestliže vystěhování se pak neuskuteční, má o tom opět zeměbranecký evidenční úřad zpravit, jelikož dle ustanovení § 54 zák. branného a § 26 zák. zeměbraneckého dotýčný zeměbranec jest v tomto případě povinen zbytek zeměbranecké služby dodatečně odbyti.

Jakmile toto oznámení dojde k evidenčnímu úřadu zeměbraneckému, má je tento ihned sdělit příslušnému zeměbraneckému velitelství, jež nařídí opětně převzetí dotýčné osoby do stavu zeměbrany (výn. min. zem. obr. ze dne 5. dubna 1870 č. 2501).

Výnosem ze dne 14. října 1872 č. 10.231/2544 ministerstvo zemské obrany prohlásilo, že dle ustanovení § 54 bran. zák. a § 163 prováděcího nař. k němu propouštění vojínů řadového vojska nebo zálohy ze svazku vojenského za účelem vystěhování vyhrazeno jest říšskému ministerstvu

války; postup, dle něhož jest si počínati při vyřizování příslušných žádostí, upraven jest ve zmíněném paragrafu cit. nař. Okresní úřady mají podané žádosti s vlastním dobrozdáním postoupiti příslušnému okresnímu doplňovacímu velitelství. Za účelem podání tohoto dobrozdání mají tudíž okresní úřady všechny rozhodné okolnosti zevrubně vyšetřiti a zejména vždy vyslechnouti též příslušnou domovskou obec žadatelovu. Bylo-li žádosti této vyhověno, jest tím zároveň konstatováno, že branná povinnost dotyčné osoby ve smyslu čl. 4 stát. zák. ze dne 21. prosince 1867 č. 142 ř. z. o všeobecných právech státních občanů nemá vůbec v zápětí obmezení volného vystěhování se z říše. Dle výnosu min. zem. obr. ze dne 29. března 1873 č. 4674 platí uvedený výnos ze dne 14. října 1872 č. 10.231 obdobně i o propouštění příslušníků zeměbrany. K tomu cíli poukazuje ministerstvo vždy od případu k případu zeměbranecké úřady, aby certifikát o propuštění ze zeměbrany doručovaly dotyčným zeměbrancům vždy prostřednictvím politického úřadu okresního, aby tento vzhledem k tomu mohl jim vydati osvědčení, že jich vystěhování žádná překážka v cestě nestojí.

O nedovoleném vzdálení se z říše jednají §§ 24 a 25, 31—38 patentu o stěhování. Ustanovení tato nebyla sice posud výslovně zrušena, pozbyla však patrně vzhledem k nynějšímu stavu zákonodárství platnosti, jelikož pobyt v cizině jedině z toho důvodu, že doba, na kterou cestovní průvodní list byl vystaven, prošla, sám o sobě nyní trestným není. S tím souhlasí též prohlášení ministerstva zem. zál. a min. vn. ze dne 30. července 1873 č. 10.388, dle něhož oprávnění k pobytu v cizině všeobecně odňato býti nemůže. (Srv. »Z. f. V.« roč. VII. str. 115).

Jaký vliv má na vystěhování povinnost domobranecká, o tom srv. čl. Domobrana. Neoprávněné vystěhování se ve smyslu zákona branného má v zápětí občanské právní následky deserce, o čemž srv. čl. Deserce (sběhnutí). O nedovoleném svádění k vystěhování a provozování obchodů vystěhovaleckých viz čl. Podniky cestovní.

Vysvědčení.

I. Pojem.

V nejširším slova smyslu lze říci, že vysvědčení jest sdělení třetích osob o vlastním jejich pozorování, kterýmžto sdělením mají býti jednotlivé okolnosti nebo skutečnosti potvrzeny nebo zjištěny. V tomto smyslu asi byl pojem »svědků« (ve čl. Svědci [v řízení civilním, v řízení důchodkovém a v řízení trestním]) vyměřen. Vysvědčení v užším slova smyslu jsou listiny, jež vyhotoveny jsou veřejnými úřady nebo zřízeními nebo osobami soukromými k tomu účelu, by se určitý skutkový poměr tou měrou potvrdil a vykázal, aby byl jiným osobám informací a vodítkem. V tomto smyslu vyhotovují se listiny nejrozličnějších druhů a mají povahu vysvědčení, jako ku př. překlady přísežných tlumočnicků, protesty směnečné, notářské ověření, výtahy z pozemkových knih, výtahy z rejstříku obchodního, živnostenského a společenstevního, závěrečné lístky přísežných dohodců, listy o váze atd.

Vysvědčení v nejužším slova smyslu vyhotovují se o určitých okolnostech pro určité osoby, jimž mají býti jakýmsi výkazem vůči úřadům nebo třetím osobám o tom, co se jimi potvrzuje. Nejdůležitějším momentem, který svědčí podstatě vysvědčení, jest věrohodnost a protož požívají vysvědčení veřejných úřadů a orgánů největší věrohodnosti, jelikož jsou listi-